

Malmö Museer har som uppdrag att dokumentera sin nära historia och samtid. Detta ska ske i relation till staden och dess invånare. Malmö Museer ska i samarbete med andra aktörer ge en bred bild av Malmö idag. Samarbetet ska vara intressant även för andra aktörer som arbetar med integrations- och trygghetsarbete i Malmö.

Mellan identitet och norm

Ett dokumentationsprojekt i samarbete mellan Malmö Museer, Brottsförebyggande rådet, och Hälsa och samhälle vid Malmö högskola, där ungdomar som befinner sig i normöverträdande eller brottsbenägna gäng, och identitetsfrågor är i fokus.

Kartläggning och åtgärder

Projektet kommer att undersöka och kartlägga underliggande strukturer som kan understödja eller direkt leda till brottslighet bland ungdomar. Det kommer att inledningsvis ske utifrån tre spår, informella nätverk som ligger bakom t ex klotter/graffiti, unga tjejer, samt den fysiska platsens betydelse vilket i detta fall är köpcentret Triangeln i Malmö.

Kartläggningen kommer att leda till identitetsskapande åtgärder/verksamhet i vilket i sin tur leder till att respekten för sig själv och andra ökar, vilket gör att brottsligheten både ungdomar emellan och brottslighet utförd av ungdomar bör minska.

Kunskapen om hur det är att vara ung i Malmö och vilka problem eller möjligheter man möter kommer att öka.

Syfte

Huvudsyftet är att låta ungdomar själva fundera kring och dokumentera sin vardag och omgivning.

Två delsyften:

- att ge ungdomar i Malmö redskap att arbeta med sin vardag och visa att deras erfarenheter och tankar fyller en viktig roll i samhället.

- att skapa en rik kunskapsbas för t ex vidare analys för museets arbete, undervisningsmaterial på Malmö högskola, brottsförebyggande verksamhet inom Malmö stad. Det kommer också att vara värdefullt för framtiden, att materialet genom de ungas röster visa hur det var att vara ung i början av 2000-talets Malmö.

Bakgrund och tankar kring projektet

Malmö sägs ofta vara en av Sveriges mest segregerade städer. Segregationen är tydlig socialt, ekonomiskt och geografiskt. Det är en stad som expanderar fysiskt och som sägs ha stora möjligheter, bland annat genom sitt geografiska läge. Den ökade inflyttningen har medfört bostadslöshet, arbetslöshet och socialbidragstagarna ökar, särskilt bland invandrare. Ett nytt klassamhälle har skapats. Skolan har problem där många elever saknar grundskolebetyg. Malmö har också landets största kriminalitetsnivåer. Mätningar visar också att malmöborna känner sig förhållandevis otrygga i sin nära hemmiljö. Och missbruket av alkohol och narkotika är högt. Malmö har de senaste åren förändrats från att vara en arbetarstad utan större tillverkningsindustri till att profilera sig inom tjänstemanna- och utbildningssektorn. Och lyxbostäder byggs i de kustnära stadsdelarna.

- Hur är det att växa upp i en stad som Malmö?
- Hur förhåller man sig till andra?
- Hur agerar man enskilt och i grupp?
- Hur förhåller man sig till trygghetsfrågorna?
- Hur hittar man mening i en social miljö och ett samhälle vars strukturer verkar otydliga?
- Vilka normkonflikter möter man och vilka normöverträdelser tillåter man sig?
- Vilka tankar har man om att växa upp i en sådan stad?
- Vilket utrymme ges en ung individ att själv skapa sin identitet?

Detta ska projektet Mellan norm och identitet undersöka.

Den gemensamma nämnaren för projektet är *ungdomar, identitetsformering* och *trygghetsfrågor*.

Ungdom är ett ganska vitt begrepp som ofta står för något enhetligt eller kategoriserbart, och då enbart utifrån ålder och generation. Men att vara ung är, precis som för andra generationer, ett ständigt *identitetsformering*, men det är mer uppenbart eller utåtagerande, och därmed synligt och gripbart. Det handlar om att välja; att välja musikstil, kompisgäng, fritidssysselsättningar, föreningsliv, idrott, kulturliv osv. Men här finns också det som är mindre synligt, och det är det som faller utanför de etablerade strukturerna. T ex individers och grupperns förhållningssätt till varandra eller normbrytande verksamhet såsom

rån, misshandel, klotter eller skadegörelse. Det handlar om klass, respekt och identitet, att ta avstånd från eller att relatera sig till.

Ett syfte med projektet är att öka tryggheten för malmöborna, både gammal som ung. Detta ligger i linje med det arbete som sker inom Malmö stads handlingsplan "Välfärd för alla". Men Mellan identitet och norm har en annan ingång. Vi vill komma åt de underliggande strukturer som ligger till grund för identitetsformering för ungdomar. Trygghetsfrågorna är en del i detta, men det handlar även om hur man ser på sig själv och andra, om förhållningssätt, tillhörighet och avståndstagande. Projektet kommer även att synliggöra strukturellt segregering och exkluderande processer.

Inledningsvis har projektet tre tematiska utgångspunkter:

- 1) **De informella nätverken.** Ofta syns "ungdom" i anknytning till föreningslivet, i idrott eller kulturverksamhet. Men denna verksamhet når inte alla, utan andra väljer andra fritidssysselsättningar eller livsstilsprojekt. En väg att komma åt detta är att undersöka de informella nätverk som ligger bakom t ex klotter, skadegörelse eller annan typ av synlig eller osynlig brottslighet. Dessa nätverk är minst lika viktiga i identitetsskapandet som de mer formella. Här är det främst killar som blir i fokus.

Klotter: Malmö Museer har 2004 gjort en insamling av klotterbilder i samarbete med en saneringsfirma, Klottrets fiende No 1. Klotter är en delvis underjordisk företeelse. Syftet är att genom intervjuer och fältarbete, undersöka relationen mellan ungdomliga, företrädesvis manliga uttrycksätt, som en underjordisk och subversiv verksamhet, och det mer synliga, vardagliga identitetsformerande varandet.

- 2) **De osynliga - tjejer.** Ofta understöds manliga nätverk av kvinnliga nätverk (t ex ordenssystem eller motorcykelgäng). Det fungerar på liknande sätt bland ungdomar. Att tjejer fungerar som "hangarounds" som skall bekräfta och understödja manlig utåtriktad verksamhet. Men vilka strategier använder de egentligen i sitt eget identitetsskapande. Hur bekräftas de i sina liv och handlingar? Hur hanterar de risken att utsättas för övergrepp? Hur agerar de för att känna trygghet i det offentliga rummet? Genom att utarbeta former för identitetsskapande projekt, riktade till unga tjejer, kan man komma åt deras vardag, relationer och förhållningssätt.
- 3) **Gatans betydelse:** Kring Triangelns köpcenter ser man ofta ungdomsgäng, killar och tjejer som till synes planlöst driver omkring, de rör sig i cirkel för att inte missa de interna diskussionerna och hierarkierna. Det handlar om att vara informerad, att visa upp och att förhålla sig till.

Kring Triangeln sker mycket brottslighet ungdomar emellan, det stjäls plånböcker, mobiltelefoner och mp3-spelare.

Ungdomsgängen som rör sig kring Triangeln bor inte i området utan bussas in från förorterna. Här är gruppidentiteten viktig, både inom den egna gruppen och i förhållande till andra grupper. Gatorna kring Triangeln är också ett sätt att visa status eller manlighet genom att visa upp sin senaste BMW, spela hög musik eller killar i bil som tutar i jakt på tjejernas uppmärksamhet.

Ett geografiskt område blir fokus för en diskussion kring ungdom, identitet, status, trygghet och brottslighet.

Genomförande

Projektet är en del i Malmö Museers uppdrag:

- att arbeta i dialog med malmöborna
- att dokumentera samtiden

Museet har genom sitt engagemang i stadsdelen Rosengård beprövade metoder för samtidsdokumentation som både kan användas och vidareutvecklas. Genom att ungdomarna i projektet t ex använder engångskameror, deltar i berättargrupper, går "walk and talk"-vandringar, intervjuar, skriver bloggar och dagböcker, skapas ett brett material som pekar på projektdeltagarnas identitetsformeringsprocess och på den samtid de lever i.

Själva processen är en del av målet.

Detta ska göras genom att:

- Bilda en arbetsgrupp bestående av ungdomar med olika bakgrund som i dialog med institutionerna skall initiera och påverka infallsvinklar och frågeställningar som är angelägna i det framtida projektet.
- Låta ungdomar själva dokumentera sin vardag och undersöka förutsättningar och möjligheter för att unga själva skall kunna arbeta med sin historia.
- Använda de nätverk och kontakter som finns inom och genom Malmö Stad och BRÅ's tjänstemannagrupp (t ex gatukontoret, socialförvaltning, polis, stadsbyggnadskontoret osv.), och dra nytta av andra mer åtgärdsinriktade brottsförebyggande projekt inom Malmö stad.
- Samarbeta med andra parter och institutioner, t ex låta studenter vid Hälsa och samhälle, Malmö högskola, delta i projektet via fältarbete och uppsatsskrivande.

- Kunskapsuppbyggnad och skapande av arkivmaterial med fokus för ungdomars villkor och möjligheter. Materialet ska användas i annat brottsförebyggande arbete inom ramen för Brottsförebyggande rådet i Malmö, och i utbildning vid socionomprogrammet, Hälsa & Samhälle vid Malmö högskola.

Projektid och personalresurser

Projektet planeras pågå från 1 september 2005 till årsskiftet på halvtid, och på heltid under hela 2006 för en projektanställd. Till projektet knyts även en resurs på ca 10% vid Malmö Museers dokumentationsenhet samt museets fotoenhet.

Hösten 2005

- Förprojektering och inventering av metod och samarbetsätt
- Kontaktskapande verksamhet

Våren 2006

- Samarbete med arbetsgrupperna
- Samarbete med Hälsa och samhälle, Malmö högskola
- Delrapport i artikelform

Hösten 2006

- Fortsatt samarbete med arbetsgrupperna
- Samarbete med Hälsa och samhälle, Malmö högskola
- Rappportskrivande
- Arkivering
- Planering för fortsatt arbete genom att söka pengar, permanenta insatser via t ex Malmö Museers basverksamhet, Malmö Högskola och BRÅ's tjänstemannagrupp.

Buget

Totalt beräknas projektet kosta 670 000:- i externa medel.

Deltagande aktörer

Projektets huvudman är Malmö Museer som tagit initiativ till samarbete med BRÅ och Malmö högskola utifrån den representation och de diskussioner som finns i BRÅ's tjänstemannagrupp.

Malmö Museer

Malmö Museers målsättning är att vara malmöbornas museum med en central plats i regionen, och genom sin mångfald och kompetens vara ett självklart besöksmål och en viktig samarbetspart. Insamling och dokumentation ska spegla Malmös och regionens kultur och natur med fokus på vår samtid, och i dialog med medborgarna. Den utåtriktade verksamheten ska spegla regionens kultur och natur. Samtliga malmöbor ska ha möjlighet att ta del av museets verksamhet.

Malmö högskola

Högskolan är indelad i sex områden, varav hälsa och samhälle utgör ett. Här bedrivs bland annat socio-nomprogrammet och forskning i Socialt arbete. En viktig och betydelsefull del i arbetet är samverkan, både inom högskolan och med aktörer i det omgivande närsamhället. Inom utbildningen sker dagligen en rad utbyten. Det rör sig om studenter som gör sin praktik, studiebesök och samlar empiri till sina uppsatser; lärare som i sina kurser bjuder in yrkesverksamma som föreläsare och handledare samt forskare som deltar i utvecklings- och samrådsgrupper inom sitt ämne. Flera studenter arbetar redan under sin utbildning med sociala frågor bland annat som kontaktpersoner, inom frivilliga organisationer och boendeprojekt. Bland studenterna finns ett stort intresse för samhällsligt socialt arbete.

Forskningen i Socialt arbete är inriktad på studier av individer och grupper i utsatta livssituationer och på samhällsförhållanden som inverkar på människors livsvillkor. Studierna tar oftast sin utgångspunkt i sociala problem men omfattar också faktorer och strategier som förebygger och motverkar social marginalisering och utestängning. Centrum för forskning om normöverträdelser, normkonflikter och sociala interventioner (CENNSI) är ett nystartat forskningsprogram inom socialt arbete. Avsikten är att bilda ett kompetenscentrum med forskare såväl från Malmö Högskola som från andra universitet/högskolor som har Malmö som sin utgångspunkt. Inom programmet arbetar redan nu en rad forskare med att studera brottslighet, missbruk och prostitution i Malmö och initiativ har tagits till att bjuda in andra.

Brottsförebyggande rådet

I strategin för det brottsförebyggande arbetet Trygg och säker stad tar kommunen ett ansvar för att organisera samarbetet mellan olika aktörer för att förebygga brottslighet och öka tryggheten. Brottsförebyggande rådets uppgift är att fungera som kontaktpunkt för olika aktörer som vill delta i det brottsförebyggande arbetet. Rådet skall också vara ett forum dit malmöbor kan vända sig med idéer om förbättringar för en tryggare och säkrare stad samt stimulera malmöbornas delaktighet och engagemang. I handlingsplanen Valfärd för alla (VFA), trygghetsgruppen finns ett antal punkter med inriktning mot unga som begår

brott. Många av de åtgärder som är brottsförebyggande riktar sig till ungdomar utan att det alltid finns kunskap om vad de unga egentligen tycker och tänker. Detta trots att de utgör den grupp som är mycket utsatta för brott och därmed känner sig otrygga. Unga killar står även för en stor del av brottsligheten. Den senaste trygghetsmätningen visar att personer mellan 16-20 år känner sig otrygga och oroar sig för att utsättas för brott. En otrygghet som får konsekvenser både på individuell och samhällelig nivå. Det finns behov av att komplettera och fördjupa kunskapen om ungdomars uppfattning kring sin situation utifrån bl.a. trygghetsaspekten. Det gäller speciellt de ungdomar som sällan får möjlighet att göra sin röst hörd. Genom denna typ av projekt kan ungdomar själv få möjlighet att genom egen dokumentation ges sin bild av sin verklighet och därmed engageras i arbetet för att göra staden tryggare.

Uppföljning och utvärdering

Projektet utförs av Malmö Museers dokumentationsenhet och relateras till det arbete med samtidsdokumentation och utställningsverksamhet och ligger i linje med museets uppdrag.

Till projektet är knutet en styrgrupp med representanter för Malmö Museer genom Ingrid Nilsson och Magnus Gudmundsson, BRÅ genom Mariana Maurizon, och Hälsa och samhälle vid Malmö högskola genom Leili Laanemets. Styrgruppen träffas varannan månad.

Projektet ska redovisas i BRÅ's tjänstemannagrupp för att resultatet ska förankras och projektets erfarenheter kan leda till nya samarbeten inom gruppen.

Resultatet kommer också att redovisas i artiklar och rapport i Malmö Museers e-skrifter, samt i Samdok, som är Svenska kulturhistoriska museers samarbetsorganisation för samtidsdokumentation.